

**Տ. ԶԱՔԱՐԻԱ ԾԱՅՐԱԳՈՒՅՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԲԱՂՈՒՄՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ ԿՈՆԴԻ Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԻ
ՎԵՐԱՓՈԽՄԱՆ ՏՈՆԻՆ ՍԱՏՈՒՑՎԱԾ ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ**

(15 օգոստոսի, 2021 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Օրհնեալ ես դու ի կանայս,
եւ օրհնեալ է պտուղ որովայնի քո»
(Ղուկ. Ա. 42):

Սիրելի՛ բարեպաշտ հավատացյալներ,

Ավետարանաշունչ այս օրհնաբեր խոսքերն են թեւածում առաքելահիմն մեր եկեղեցիներում, քանզի անկողոպտելի ուրախությամբ եւ սրտի թրթիռով նշում ենք Հայոց Եկեղեցու հինգ տաղավար տոներից Ս. Աստվածածնի վերափոխման լուսավոր տոնը՝ կրկին փառաբանելով Ս. Կույս Մարիամին եւ հայցելով նրա բարեխոսությունն Իր Որդու մոտ: Այսօր Եկեղեցին գովերգում եւ դրվատում է նրան, ով կարեւոր դերակատարություն ունեցավ մեր փրկագործության պատմության մեջ եւ մինչեւ իր կյանքի վերջին պահն անտրտուն, առանց ավելորդաբանությունների ու անխոս հավատարիմ մնաց Աստծու խոսքին եւ իր սիրասուն Զավակին: Նա անգամ Քերովբեներից եւ Սերովբեներից վեր դասվեց, մահկանացու լինելով՝ անմահացավ եւ դարձավ մարդկության ամենամեծ բարեխոսը Տիրոջ մոտ: Ուստի պատահական չէ, որ Ս. Հովհաննէս Մկրտչի մայր Եղիսաբեթը, Տիրամորը տեսնելով, Ս. Հոգով մարգարեացավ նրա մասին՝ ասելով. «Օրհնյալ ես դու կանանց մեջ, եւ օրհնյալ է որովայնիդ պտուղը» (Ղուկ. Ա. 42): Իսկապես օրհնված եւ երջանիկ է այն մայրը, որ տեսել է մանուկ Հիսուսի առաջին ժպիտն ու քայլերը, գրկել ու ջերմացրել Նրան իր շնչով, ցավն ու անասելի հարվածները լուռ տարել՝ երբեք չմոռանալով Աստծուց իրեն վերապահված կարեւոր առաքելության մասին:

Շատ քիչ բան է հայտնի Ս. Մարիամ Աստվածածնի կյանքի մանրամասների մասին, բայց անգամ այդ կցկտուր տեղեկությունները

բավարար են՝ պատկերացում կազմելու նրա ապրումների, հույզերի եւ մտածումների մասին: Տիրամորը հանդիպում ենք Կանայի հարսանիքին, մանուկ Հիսուսի հետ տաճար գնալիս եւ Տիրոջ կյանքի ամենադրամատիկ պահերին: Այդպիսին է նաեւ Ս. Աստվածածնի վերափոխման պատմությունը, որը մեզ է հասել Եկեղեցու Սրբազան Ավանդության միջոցով՝ առանձնահատուկ նշանակություն ստանալով մեր ազգային-եկեղեցական տոնաշարքում:

Մեր Տերը խաչի վրա կրած Իր չարչարանքների ժամանակ անգամ չմոռացավ Իրեն կյանք պարգեւած մորը եւ նրան խնամատարության հանձնեց Ս. Հովհաննես ավետարանչին (տե՛ս Հովհ. ԺԹ, 26–27): Շուրջ 12 տարի Աստվածամայրը հարատեւում էր աղոթքների, պահքի մեջ եւ հաճախ այցելում սիրելի Որդու գերեզմանին: Այդ այցերից մեկի ժամանակ նրան է հայտնվում Գաբրիել հրեշտակապետն ու ավետում Տիրամոր՝ երկրային աշխարհից Վերին Երուսաղեմ վերափոխվելու լուրը: Ս. Աստվածածինն այս բարի լուրը հայտնում է ազգականներին ու մյուս բոլոր քրիստոնյաներին՝ պատվիրելով Իրեն թաղել Գեթսեմանի ձորակում: Այդ ժամանակ քարոզությունից վերադառնում է Ս. Հովհաննես ավետարանիչը, եւ Տիրամայրը նրան հայտնում է ամեն ինչ եւ պատվիրում, որ առաքյալը Ս. Պատարագ մատուցի, որպեսզի ինքը վերջին անգամ Ս. Հաղորդություն ընդունի: Հաղորդվելուց հետո Ս. Աստվածամայրը գնում է Վերնատուն: Մինչ առաքյալները լաց էին լինում, Ս. Հովհաննես առաքյալը վերցնում է մի տախտակ ու տալիս Ս. Կույսին եւ խնդրում, որ նա իր պատկերը դրոշմի դրա վրա: Տիրամայրը վերցնում է տախտակը, խաչակնքում եւ դնում երեսին, այնուհետեւ թրջում այն իր արցունքներով եւ խնդրում Աստծուց, որ այդ տախտակի միջոցով մարդիկ բժշկվեն ախտերից եւ զանազան հիվանդություններից: Երբ առաքյալները շրջապատում են մահիճը, ուր պառկած էր Տիրամայրը, աննկարագրելի մի լույս է հանկարծ երեւում: Ներկաները սարսափում են, իսկ սենյակի վերելում հրեշտակների զորքերով հայտնվում է Քրիստոս Աստված: Տեսնելով Հիսուսին՝ Ս. Աստվածամայրն ավանդում է հոգին:

Երբ հանդիսավոր թափորը շարժվում է դեպի Գեթսեմանի, հանկարծ ներկաների գլխավերելում լուսավոր եւ պսակաձեւ մի ամպ է գոյանում՝ առաջնորդելով թափորը: Երուսաղեմի անհավատ բնակիչները, շարացած այս ամենից, գնում եւ ամեն ինչ հայտնում են հրեա քահանայապետներին եւ դպիրներին: Վերջիններս էլ ամեն ինչ անում են

Թափորը ցրելու համար: Սակայն պսակաձեւ ամպը ձախողում է նրանց չար մտադրությունը՝ պարսպի նման շրջապատելով նրանց: Շատերը կուրանում են, բայց վերագտնում իրենց մարմնավոր տեսողությունն ապաշխարելուց հետո:

Այդ օրը նաեւ մեկ այլ հրաշք է կատարվում: Մի հրեա քահանա, տեսնելով հանդիսավոր Թափորը, մոտենում է դագաղին՝ այն տապալելու մտադրությամբ: Սակայն երբ դիպչում է դագաղին, հրեշտակն աննյութեղեն թրով կտրում է նրա երկու ձեռքերը: Ձեռքերը մնում են դագաղի վրա, իսկ քահանան ընկնում է եւ խորապես զղջում իր արածի համար: Ս. Պետրոս առաքյալը, տեսնելով քահանայի զղջումը, բժշկում է նրան: Հետագայում այս քահանան դառնում է Քրիստոսի սիրո վարդապետության ջերմեռանդ տարածողներից:

Հայոց աշխարհի առաջին լուսավորիչներից Ս. Բարթողիմեոս առաքյալն այդ ժամանակ Երուսաղեմում չէր: Երբ նա վերադառնում է եւ իմանում կատարվածի մասին, շատ է տխրում, քանզի չկարողացավ վերջին հրաժեշտը տալ Ս. Աստվածամորը: Ուստի մյուսներից խնդրում է, որ գերեզմանը բացեն, որպեսզի վերջին անգամ հրաժեշտ տա Տիրամորը: Առաքյալները բացում են գերեզմանը, բայց այն դատարկ էր: Այդ պահին երկնքից մի ձայն է լսվում, որն ասում է, թե Ս. Աստվածածնի մարմինը երկինք փոխադրվեց: Նույն ձայնը նաեւ պատվիրում է, որ Ս. Կույսի՝ փայտի վրա դրոշմած պատկերը տան Ս. Բարթողիմեոսին՝ որպես մխիթարություն: Ըստ պատմահայր Ս. Մովսես Խորենացու՝ Հայաստանի առաջին լուսավորիչն այն բերում է Հայաստան եւ զետեղում Անձեւացյաց գավառի Դարբնոց կոչված տեղում, ուր հետագայում, ի պատիվ Աստվածամոր, եկեղեցի եւ կուսանոց են հիմնադրվում:

Ս. Աստվածածնին նվիրված ամեն տոն քրիստոնյաներիս համար ուրախության առիթ է եւ նվիրական օր, երբ կրկին անդրադառնում ենք Տիրամոր առաքինություններին, նրա բարեխոսությունը հայցում Տիրոջ մոտ եւ փորձում նմանվել նրան: Ս. Մարիամի լուսավոր կերպարը ներշնչանքի աղբյուր է եղել Քրիստոսի Եկեղեցու անդամների համար ինչպես անցյալում, այնպես էլ այսօր, քանզի նա միակն է հանուր մարդկության մեջ, որ Աստծու կողմից շնորհ ստացավ՝ երկրիս վրա դառնալու մեր Փրկչի մայրը: Տիրոջ հարությունից հետո նրա ներկայությունը մխիթարական եւ գոտեպնդող էր առաքյալների համար, որոնք փոքր-ինչ շփոթված էին եւ մտախոհ: Իսկ մեզ համար Տիրամայրը ոչ միայն ամենակարեւոր

բարեխոսն է ու խնդրանքներ կատարողը, այլեւ քրիստոնեական բոլոր առաքինությունների մարմնավորողն ու կատարելատիպը:

Ս. Մարիամը խոնարհությամբ ընդունեց Բարձրյալի կանչը եւ անպատմելի հավատարմությամբ մինչեւ վերջին պահը հնազանդվեց Աստծու կամքին: Խոնարհությունն առաքինությունն է, որ զարդարում է բարձրացնում է ամեն մարդուն՝ նրա կյանքը դարձնելով օրհնված եւ աստվածահաճո: Գուցե այսօր շատերի մտածողության մեջ խոնարհությունը դիտարկվում է որպես թուլություն եւ տկարություն, բայց Աստծու խոսքի տեսանկյունից՝ հենց խոնարհներին է Աստված բարձրացնում եւ նրանց դարձնում Իր առաքելության մեկ մասնիկը: Աշխարհի հզորներն անգամ թեկուզ կյանքի վախճանին խոնարհվում են Աստծու կամքի առաջ, քանզի գիտակցում են իրենց մահկանացու, անզոր եւ տկար լինելը: Հետեւաբար խոնարհությունը հատուկ է ուժեղներին եւ Աստծու կամքը կատարողներին, ինչպիսին էր Ս. Մարիամը՝ բարեպաշտ Ս. Հովակիմի եւ Ս. Աննայի դուստրը: Երբ Գաբրիել հրեշտակը նրան ավետեց Փրկչի ծննդյան մասին, նա ավելորդ հարցեր չտվեց, չսկսեց խորանալ մանրամասների մեջ, այլ խոնարհությամբ հնազանդվեց Աստծու կամքին՝ ասելով. «Ահավասիկ Տիրոջ աղախինն եմ, թող քո խոսքի համաձայն լինի ինձ» (Ղուկ. Ա. 38): Նա երկրային փառք կամ հարստություն չփնտրեց աշխարհի վրա, ոչ էլ փորձեց տարբերվել մյուսներից, այլ ապրեց մարդկանց մեջ պարզ եւ հասարակ, հագնվեց սովորական կանանց նման, խոսեց մարդկանց հետ մեղմ ու հարգալից՝ ամենուր վկայելով իր Որդու մասին: Ս. Աստվածածինն ասես մարդու կատարյալ տեսակն է, որին պետք է ամենքս ձգտենք նմանվել եւ օրինակ ունենալ մեր կյանքում: Միով բանիվ՝ նա ճշմարիտ խոնարհության, մաքրության, պարզության եւ կատարելության օրինակն է: Ս. Աստվածածնի վերափոխման այս տոնը հարմար առիթ է քրիստոնյաներիս համար՝ խորհելու եւ հասկանալու, թե ով կամ ովքեր են մեր կյանքի տիպար օրինակները, ում ենք ցանկանում նմանվել... Այս է ժամանակակից մարդու ճգնաժամի պատճառներից մեկը, եթե ոչ՝ հիմնականը, երբ անընդհատ փոփոխվող կեղծ եւ ժամանակավոր արժեքների հորձանուտում մարդ մոռացել է աստվածատուր իր առաքելության մասին եւ ապրում է պատրանքներով ու օրվա պահանջով: Այնինչ մարդու երկրային կյանքը ժամանակավոր է, ուստի պետք է անպայման մտածել նաեւ մեր հոգու փրկության եւ հավիտենական կյանքի մասին: Եւ այս հարցում մեզ կրկին օգնության կարող է հասնել

Ս. Աստվածածինը՝ մայրերի մայրն ու քրիստոնյաներիս պահապանը, որի կյանքը համակ նվիրում էր իր Որդուն՝ մեր Փրկչին ու մարդկությանը:

Ուստի սրտանց այս պահին աղոթքով դիմենք Տիրամորը՝ խնդրելով բարեխոսել մեզ համար Քրիստոս Աստծու մոտ, «որպեսզի կանգ առնեն պատերազմները, դադարեն թշնամիների հարձակումները, հաստատվեն սերն ու արդարությունը երկրի վրա» («Ժամագիրք»):

Թող Ս. Աստվածածնի բարեխոսությամբ իրականություն դառնան աստվածահաճո մեր բոլոր ցանկություններն ու երազները, իսկ հիվանդները՝ բժշկվեն, սգավորները՝ մխիթարվեն, տկարները՝ զորանան, մենք փոխվենք եւ միմյանց հանդեպ դառնանք ավելի բարի եւ սիրով:

